Lietas Nr. C12391316
Lietas arhīva Nr. C-1204-17/21

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Preiļos, 2017.gada 30.martā

Daugavpils tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Beitāne
ar tiesas sēdes sekretāri R.Znotiņu
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 21.decembrī prasītāja /pers. A/ iesniedza tiesā maza apmēra prasību pret atbildētāju /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu. Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētāja, māte nesniedz materiālu palīdzību, ilgstoši neatbalsta finansiāli. Prasītāja mācās un nevar pati strādāt, līdzekļi nepieciešami uzturam, apģērbam, ikdienas vajadzībām. Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai uzturlīdzekļus 111 eiro ik mēnesi no prasības iesniegšanas tiesā dienas līdz laikam, kamēr prasītāja mācās, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam. Mediāciju izmantot nevēlas. Norādīts, ka lietas iztiesāšana tiesas sēdē nav nepieciešama.

2016. gada 23.decembrī atbildētājai nosūtīts prasības pieteikums, nosakot termiņu 15 dienas no prasības pieteikuma nosūtīšanas dienas aizpildītas paskaidrojuma veidlapas par prasību iesniegšanai.

2017.gada 5.janvārī atbildētāja iesniedza paskaidrojumu prasības pieteikumam, norādot, ka viņa prasību neatzīst, un paskaidrojot, ka iespēju robežās meitai /pers. A/ viņa ir palīdzējusi gan ar naudu, gan pārtiku, gan drēbēm. Atbildētājai nav nekādu ienākumu, tāpēc pieprasīto naudu viņa nevar samaksāt. Lūdz iztiesāt lietu tiesas sēdē.

Civilprocesa likuma 250.$^{2\,6}$ pants noteic, ka tiesa, ievērojot šajā nodaļā paredzētos izņēmumus, iztiesā lietu tiesas sēdē, ja ir saņemts puses pamatots lūgums un tiesa atzīst par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. Tiesa var lietu iztiesāt tiesas sēdē arī pēc savas iniciatīvas. Atbildētājs lūdza lietu iztiesāt tiesas sēdē, tāpēc lieta tiek izskatīta tiesas sēdē prasības tiesvedības kārtībā.

Prasītājas pārstāve tiesas sēdē prasību uzturēja pilnā apmērā, apstiprināja prasības pieteikumā norādītos apstākļus, papildus paskaidroja, ka vecāku pienākums apgādāt bērnu līdz brīdim, kad bērns pats spēs sevi apgādāt. Prasītājai bija iecelta aizbildne, pietrūka pārtikas, atbildētāja nav palīdzējusi, kādu vienu eiro, kartupeļus. Prasītāja mācās klātienē, stipendija 30 -40 eiro mēnesī, nevar strādāt, jo mācās. Lūdza piedzīt par labu prasītājai uzturlīdzekļus 111 eiro mēnesī, mēnesī izdevumi apmēram ap 300 eiro, prasa daļu no iztikas minimuma.

Atbildētāja tiesas sēdē prasībai nepiekrita, paskaidroja, ka septembrī /pers.A/ dzīvoja pie viņas. Civilvīrs palīdzēja ar malku, kartupeļus deva. Viņa, atbildētāja prasīja /pers.A/, vai vajag kādus produktus, naudu, bet /pers.A/ atteicās no palīdzības./pers.C/ deva 3 eiro katru dienu uz skolu. Pēc Jaunā gada /pers.A/ negribēja vairs satikties. Pati viņa, atbildētāja dzīvo pa mājām, slikta veselība, īpašumi nav reģistrēti, vīra mājās dzīvo. Lūdza daļēji atbrīvot viņu no valsts nodeva samaksas.

Motīvu daļa

Novērtējot lietā gūtos un tiesas sēdē pārbaudītos pierādījumus, prasītājas pārstāves, atbildētājas tiesas sēde sniegtos paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka maza apmēra prasība ir pamatota un apmierināma.

Ar lietā esošo dzimšanas apliecību kopiju pierādīts, ka /datums/dzimušās /pers. A/ vecāki ir /pers. D/ un /pers. B/ (pēc laulības reģistrācijas /uzvārds).

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmā daļa nosaka, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Minētā likuma 10.panta pirmā daļa nosaka, ka bērnam ir tiesības uz tādiem apstākļiem (atbilstošs uzturs, apģērbs, pajumte), kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Likuma 24.panta pirmā daļa nosaka, ka vecāku pienākums atbilstoši Civillikuma noteikumiem ir samērā ar mantas un sabiedrisko stāvokli rūpēties par sava bērna dzīvību un labklājību, sagādāt viņam uzturu, tas ir, dot ēdienu, pajumti, apģērbu, kopt, audzināt un skolot viņu. Šī panta otrā daļa nosaka, ka vecāku pienākums ir sagatavot bērnu pastāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un tieksmes.

Atbilstoši Civillikuma 177.panta trešajā daļā noteiktajam bērna aprūpe, arī uzturēšana ir ēdiena, apģērba, bērna vajadzībām atbilstoša mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšana, bērna kopšana, viņa izglītošana, tikumiskā un darba audzināšana.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta nosacījumiem vecāku pienākums ir bērnu izglītot un audzināt, sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam.

Saskaņā ar Civillikuma 179.panta pirmo daļu, vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Kā norādīts Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 17.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-507 7.punktā, likums uztura došanas pienākumu saista ar vairākiem kritērijiem: vecāku mantas stāvokli; laiku, kad bērns pats sevi spēj apgādāt un atbilstoši pēdējiem grozījumiem Civillikumā, tiek minēta arī vecāku spēja uzturēt bērnu. Nedz pašreizējā, nedz agrākā Civillikuma 179.panta redakcija bērna pilngadības sasniegšanu nav izvirzījusi kā kritēriju vecāku atbrīvošanai no bērna uzturēšanas pienākuma. Tas nozīmē, ja bērns pēc pilngadības iestāšanās objektīvu iemeslu dēļ nevar pats sevi apgādāt, tad vecāku pienākums viņu uzturēt turpinās.

Izvērtēdams jautājumu par laiku, kad ir pamats pieņēmumam, ka bērns spēj sevi apgādāt, Senāts 2001.gada spriedumā lietā Nr.SKC-144 norādījis – Civillikuma 179.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīmes „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretācija atbilst likuma „Par valsts pensijām" 19.pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem". Tas nozīmē, ka Civillikuma 179.pants interpretējams tā, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt, līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu. Par to tiek norādīts Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-1478/2015.

No lietā esošajiem pierādījumiem izriet, ka /pers. A/ klātienē mācās /nosaukums/ 3.kursā, ko apliecina /nosaukums/ /datums/izziņa 2-39/2467, kurā norādīts, ka viņi apliecina, ka /pers. A/ mācās minētās izglītības iestādes 3.kursā izglītības programmā "Ēdināšanas pakalpojumi" (izglītības programmas kods 33811021), kvalifikācija – "Ēdināšanas pakalpojumu speciālist", (profesionāli vidējā izglītība), mācību ilgums 4 gadi.

Līdz ar to atzīstams, ka prasītāja, kura nav sasniegusi 24 gadu vecumu, mācās vispārējās, profesionālās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā pilna laika studijās, tāpēc viņa nav spējīga sevi apgādāt, jo studijas šādā režīmā un pilnvērtīga izglītības ieguve parasti nav savienojama ar algotu darbu.

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta nosacījumiem vecāku pienākums ir bērnu izglītot un audzināt, sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam. Saskaņā ar Civillikuma 179.panta nosacījumiem, katram vecākam ir pienākums uzturēt bērnu līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Kā ir redzams no lietas materiāliem, tad prasītāja apgūst profesionālu vidēju izglītību, mācās izglītības iestādē pilnu dienu, sakarā ar ko viņai nav iespējams strādāt, prasītājai būs profesionālā vidējā izglītība. Un ņemot vērā arī likuma „Par valsts pensijām" 19.panta nosacījumus, prasītāja ir uzskatāma par darba nespējīgu, jo mācās vai studē vispārējās, profesionālās vidējās izglītības iestādē vai augstskolās dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecāka par 24 gadiem.

No prasības pieteikumam pievienotā uzturlīdzekļu aprēķina izriet, ka prasītājas uzturēšanai ikmēneša izdevumi ir aptuveni 210,00 EUR (pārtikai, apģērbam un apaviem, higiēnas līdzekļiem, skolas piederumiem, sezonas apģērbam).

Tiesai nav pamata apšaubīt un atzīt par neatbilstošām prasītājas norādītās izdevumu pozīcijas savai uzturēšanai, jo bērnam vispārpieņemti, kā arī tiešā sakarā ar lietas materiāliem ir nepieciešami izdevumi uzturam, apģērbam, ārstnieciskiem un higiēnas līdzekļiem, izglītībai.

Nosakot uzturlīdzekļu apmēru, bērna intereses ir primāras, izvērtējot tās kopumā ar vecāku interesēm. Atbildētājas rūpes par bērnu ir absolūts pienākums.

Attiecībā uz atbildētājas sniegtajiem paskaidrojumiem, ka līdz šim viņa savu iespēju robežās bija sniegusi palīdzību prasītājai, tad no Preiļu novada bāriņtiesas /datums/lēmuma Nr. 1-6/89 ir redzams, ka /pers. A/ tika nodibināta aizbildnība un viņai par aizbildni tika iecelta /pers. J/, jo meitene mātes ģimenē cieš no emocionālās vardarbības, nepietiekošas un pilnvērtīgas pārtikas trūkuma. Kā arī tiesas sēdē nopratinātie liecinieki /pers. K/ un /pers. C/ savās liecībās apstiprināja, ka atbildētāja deva naudu visu laiku, praktiski līdz 9.klasei, kad atņemtas aizgādības tiesības, un liecinieks /pers. C/ apstiprināja, ka viņš produktus un naudu deva, kad prasītāja mācījās /adrese/, no liecinieku liecībām izriet, ka patreiz materiālā palīdzība no atbildētājas nav sniegta.

Lietā nav arī datu par maznodrošinātas vai trūcīgas personas statusa piešķiršanu prasītājai, invaliditāti vai citiem objektīviem apstākļiem, kas viņai liegtu dot savam bērnam līdzekļus. Augstākas tiesas Senāta 2012.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr.SKC-1068 ([9.4] punkts) norādīts, ka Ministru kabineta noteikumos noteiktais minimālais slieksnis piedzenams tikai tad, ja atbildētājam ir īpaši apstākļi, piemēram, darba nespēja vai invaliditāte, kad viņš objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt nepietiekošā apmērā.

Prasītāja ir darba spējīgā vecumā, pierādījumi par invaliditāti vai citiem apstākļiem, kas liedz strādāt algotu darbu, lietā nav iesniegti. No lietā esošās /datums/ģimenes ārstes /amatpersona/ izziņas ir redzams, ka /pers. B/ slimo ar arteriālo hipertenziju kopš 2010.gada, bet nav norādīts, ka tas liedz viņai strādāt algotu darbu. Lietā nav arī ziņu par to, ka prasītāja būtu reģistrējusies kā darba meklētājs. Tādejādi secināms, ka prasītājas materiālais stāvoklis ļauj viņai nemeklēt apmaksātu darbu un nesaņemt sociālo palīdzību no valsts.

Attiecībā uz piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa atzīst, ka samērīga no atbildētājas par labu prasītājai viņas uzturam piedzenamā uzturlīdzekļu summa ir 111 EUR mēnesī no prasības iesniegšanas dienas līdz laikam, kad viņa pati spēs sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem, no atbildētāja valsts labā ir piedzenami tiesas izdevumi par uzturlīdzekļu piedziņu, jo prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta nosacījumiem no to samaksas bija atbrīvota.

Civilprocesa likuma 43.panta ceturtajā daļā noteikts, ka tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Ielūkojoties Tiesu informatīvās sistēmas Uzņēmumu reģistra sniegtajās ziņās, redzams, ka uz /pers. B/ vārda nav reģistrēti uzņēmumi vai to kapitāldaļas, no Valsts vienotās zemesgrāmatas sniegtajām ziņām redzams, ka uz /pers. B/ vārda nav reģistrēti nekustamie īpašumi.

Novērtējot lietas materiālus un ņemot vērā atbildētājas mantisko stāvokli, tiesa atzīst, ka atbildētājas lūgums daļēji atbrīvot viņu no valsts nodevas samaksas ir apmierināms un atbildētāja ir atbrīvojama no valsts nodevas daļas 179,80 EUR apmērā samaksas. Piedzīt no atbildētājas valsts labā valsts nodevu 20,00 EUR apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītos tiesas izdevumus 8,25 EUR.

Tiesa atzīst, ka, saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu, kurš nosaka, ka taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, par mantas atdošanu natūrā, par personu un mantas izlikšanu no telpām un par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, izņemot gadījumus, kad spriedums izpildāms nekavējoties, atbildētājai nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu.

Rezolutīva daļa

Pamatojoties uz teikto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 8.,15.,41.,42.,97.,190., 204.^{1}, 250.^{26}pantu, tiesa,-

nosprieda

Prasību apmierināt pilnā apmērā.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturam uzturlīdzekļus 111 EUR (viens simts vienpadsmit eiro) apmērā mēnesī no 2016.gada 21.decembra līdz laikam, kamēr viņa mācās vai studē, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam. Uzturlīdzekļus ieskaitīt /pers. A/ kontā Nr. /konta numurs/, AS "Swedbank".

Atbrīvot /pers.B/ daļēji no valsts nodevas 179,80 EUR apmērā samaksas. Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts labā valsts nodevu 20,00 EUR (divdesmit eiro), ieskaitot kontā: Valsts kase, reģistrācijas Nr.90000050138, BIC kods TRELLV22, konts LV55TREL1060190911200, un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,25 EUR (astoņi eiro 25 centi), ieskaitot kontā: Tiesu administrācija, Valsts kase, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22, konts LV51TREL2190458019000, norādot iemaksas mērķi: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, civillietā Nr.C12391316.

Noteikt /pers.B/ termiņu sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, uzliekot par pienākumu iesniegt Daugavpils tiesā, Preiļos pierādījumus par tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Latgales apgabaltiesai, apelācijas sūdzību iesniedzot Daugavpils tiesā.

Daugavpils tiesas tiesnese I.Beitāne